

7.26. 1972 JUL 2

EVANGÉLIKUS ÉLET

Nyolc riport a fővárosi evangélikusságról

Lelki utazás templomtól templomig

Száz év nem volt elég ahhoz, hogy az egyesített három város egységes jellegű város legyen. A harmincas években így disztíngváltunk: Pest „termelő” város, Buda „pihenő” város, Óbuda „kedélyes” város. Mióta a peremvárosok is Budapesthez tartoznak, a kép még több színű lett. Ebben a sokszínű városban él 25. *evangélikus gyülekezet*. Ma ezekkel ismerkedünk meg, mint különféle stílusú kőtemplomok körül, élő különféle jellegű „lelki” templomokkal.

Falusi gyülekezetek

Cinkota ősi gyülekezet, még a 18. században épült szép és nagy templomát hűsége senki...

A rákoskeresztúri templom

togató, hagyományaihoz ragaszkodó hívő, tömör, közönség. *Keresztúr* impozáns nagy temploma 1943-ban lett kész.

Sándy Gyula tervezte. Sok kibontakozásra váró erő van a gyülekezetben, de még nem felelte el régi templomát. *Palotának* is két temploma van. A régi stílszerűen épült bele a házak sorába, a másik: Szalkay Jenő négyzetes alaprajzú, kupolás temploma, kisé élüt a környezetitől. *Szentmihály* gyülekezete s temploma kisebb, mint az előbbie; Sándy tervei szerint épült, homlokzata — az árkádós előcsarnokkal — igazán szép.

Ezek a gyülekezetek „úton” vannak: a városiasodás útján. Szentmihály jár az élen, Palota most oldódik, Keresztúr és Cinkota is indulnak. Mind egyikben van valami szorongás: nem sínyli-e meg a gyülekezeti élet az életformaváltozást? Jó ilyenkor arra gondolni, hogy Jézus követése nem függ a szociográfiai jellegtől, s hogy az első Jézuskövetők városokban éltek: Jeruzsálemben, Korinthusban, Rómában és másutt.

Kisvárosi gyülekezetek

A Nagybudapest határain belül élő sok „kisváros” közül, elhagyva Pestújhelyet, *Rákospalotát*, *Soroksárt*, *Csillaghegyet*, csak kettőtől irunk.

Budaörs hegyoldalra épült régi település, a „pincék” vá-

rosa. A gyülekezet kicsiny, a templom sem nagy: 1935-ben épült, pártázott tornyú, maszszív hatású. Ezt is Sándy tervezte.

Az óbudai templom

Budaörsről „menjünk *Obudára*”. Gyülekezete régi, még 1843-ban alakult. Temploma 1934—35-ben épült Friedrich Lóránt tervei szerint. Belülről tiszta szerkezetű terem, kívülről várszerű.

Nagybudapest gyorsuló vérkeringése hamarosan elviszi ezekre a helyekre is a nagyvárosi gondolkodás és magartartás oxigénjét, de egyelőre még a kisvárosok: sajátos lo-kálpatrioti.mussal, némi zárkózottsággal.

Gyárvárosi gyülekezetek

Közülük *Újpest* gyülekezete a legrégebb. Temploma a múlt század végén épült, egyszerű, nemes vonalú — jó szimbóluma a gyülekezetnek. *Csepelnek* Vojtká József tervezett templomot. A *pesterzsébeti* templomot Óváry Artur tervezte gót-román stílusban. Kapujához lépcsősor vezet, hatása impozáns. A *lőrinci* templom tömör, háromszögletes homlokzatával szép háttere egy szép parknak. A *kispesti* templom — Sándy tervezése

A csepeli templom

— magyaros hatású, sokablakos épület.

Ezek a templomok 1930 körül épültek, a gazdasági vál-

ság idejében, ami sok jót árul el a gyülekezetek áldozatkész-ségéről. Ma milyenek ezek a gyülekezetek? Nehézségekkel küzdök, de bizonyító erejük. A munkáshatalom korában munkáskerületekben jól szolgálják Isten ügyét, mely mindig az ember ügye, a társadalom ügye.

Nagyvárosi gyülekezetek

A *Deák-téri* templomról már írtam; aki most látja, higgye el, 1945-ben félig rom volt, s aki akkor látta, azt mondta: csak „volt”. A neogót stílusú fasori templom Petz Samu tervei szerint 1905-re készült el. A főváros legdíszesebb protes-táns temploma. A *kőbányai* templomot 1931-ben szentelték fel. Tervezője Frecska János volt. Egykorú értékelés szerint: „Hatalmasat mutató, modern vonalú épület.” A klasszicizáló stílusú *angyalföldi* templom — Sándy tervei alapján — 1938-ra lett kész. Nyugalmat és egyszerűséget sugall. *Zugló* templomát München tervezte, az építkezés sokáig tartott. Román stílusjegyekből és modern elemekből ötvözött eklektikus épület.

A *budavári* gyülekezet második temploma „hegyen épült”, a *Bécsi-kapuval* szemben, a katolikus Kallina Mór

tervei szerint, 1895-ben. Buda-pest egyetlen neobarokk evan-gélikus temploma. Diszes, di-namikus épület. A *kelenföldi* templom stílusa modernizált román. Schulek János tervei alapján épült 1928-ban. Kár, hogy nincs rálátás.

Hét szép templom! Hét nagy gyülekezet egykor magához és életéhez méltó templomokat épített. Ma a gyülekezeteknek kellene felnőniök, hogy „méltóak” legyenek szép templomaikköz.

Templom nélküli gyülekezetek

Ilyenek is vannak, s nem is kicsinyek: *Józsefváros*, *Ferenc-város* és *Budahegyvidék*. Igazi nagyvárosi gyülekezetek, de nincs templomuk. Tragikus ez? Hagyományos szempontból igen! Híveik máshová járnak. De kérem az olvasót, menjen el legalább egyszer a Karácsony Sándor utcába, a Thaly Kálmán utcába és a Tarcsay Vilmos utcába. Szép inatereket lát majd. Igaz, kevés a férőhely, kevesen is vannak, de ha istentisztelet után érdeklődik a gyülekezeti élet és az áldozatkésztség adatai felől, meglepődik. Elő gyülekezetek ezek — templom nélkül is! S mintha szimbólumai lennének az örökkévaló jövődönék, a templom nélküli Jeruzsálem mennyei gyülekezeteké, ahová egyszer mind elköltözünk földi templomainkból.

Dr. Keken András